

The seal of the Special Investigation Service of the Republic of Lithuania is circular, featuring a golden eagle with spread wings perched on a shield with a cross. The text "SPECIALIŲ TYRIMŲ tarnyba" is written around the eagle. The background of the image shows a building facade with a window and a blue overlay containing text.

KORUPCIJOS PREVENCIJA IR VERSLAS: SĄLYČIO TAŠKAI

Specialiųjų tyrimų tarnyba

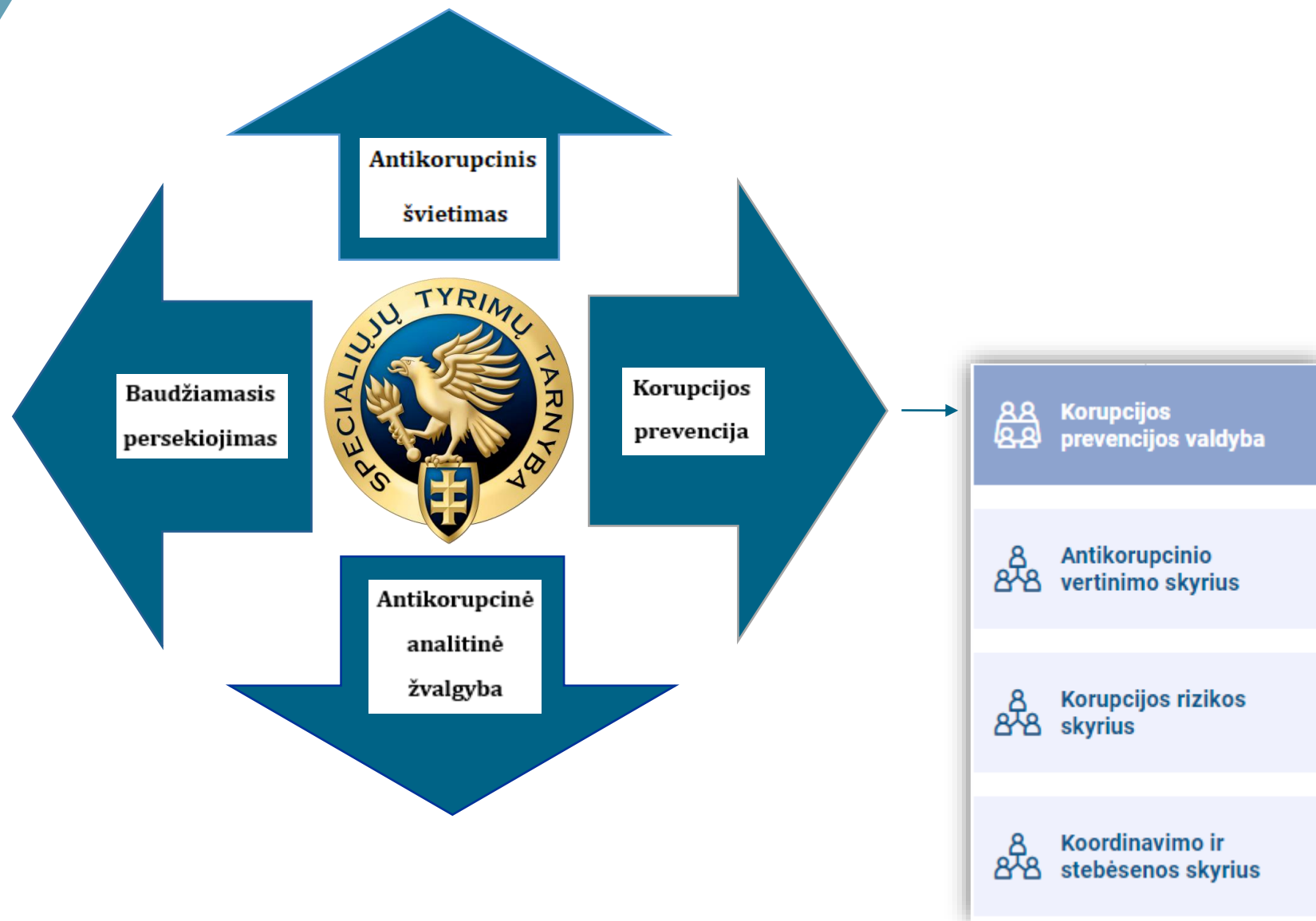
TURINYS

I. STT vykdomos korupcijos prevencijos priemonės

- Teisės aktų ir jų projektų antikorupcinis vertinimas
- Korupcijos rizikos analizės
- Diskusiniai klausimai

II. Skaidrumas ir antikorupcinės aplinkos kūrimas versle

- Lietuvos korupcijos žemėlapis 2019
- EBPO rekomendacijos
- Gerieji praktiniai pavyzdžiai
- Diskusiniai klausimai

STT KORUPCIJOS PREVENCIJOS VEIKLA

- **Teisės aktų ir jų projektų antikorupcinis vertinimas** – korupcijos rizikos veiksnių nustatymas teisės aktuose.
- **Korupcijos rizikos analizė** – valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos analizė antikorupciniu požiūriu arba „antikorupcinis auditas“.
- **Koordinavimas ir stebėseną** – pagalba viešojo ir privataus sektoriaus subjektams kuriant/tobulinant antikorupcinę aplinką. Analizės, rekomendacijų teikimas, diskusijos, konsultavimas.

STT SKATINA VERSLĄ BŪTI SKAIDRIU

- Antikorupcinis švietimas
- Koordinavimo veikla, gerosios patirties apsikeitimo diskusijos
- Bendradarbiavimas su verslo organizacijomis, Lietuvos ir užsienio kapitalo įmonėmis
- Metodinių priemonių rengimas
- Gerųjų praktinių pavyzdžių sklaida

Papirkimų pasekmės:

- Kenkia įmonės ar asmeninei reputacijai
- Patiriama finansinių nuostolių
- Prarandami verslo ryšiai, ardoma verslo aplinka (šėšėlinė ekonomika, finansiniai nusikaltimai, atbaidomi užsienio investuotojai ir kt.)
- Žala visuomenei (neskaidriai perskirstomos lėšos, lėtėja ūkio augimas, mažėjantis vartotojų pasitikėjimas ir kt.)

Tikime, kad...

- reikalinga skatinti verslą būti skaidriu
- aukšti skaidrumo standartai įmonei padeda siekti gerų rezultatų ir užtikrinti nepriekaištingą reputaciją
- teigiamas visuomenės požiūris į verslą rodo jo tvarumą ir brandą

DISKUSINIAI KLAUSIMAI

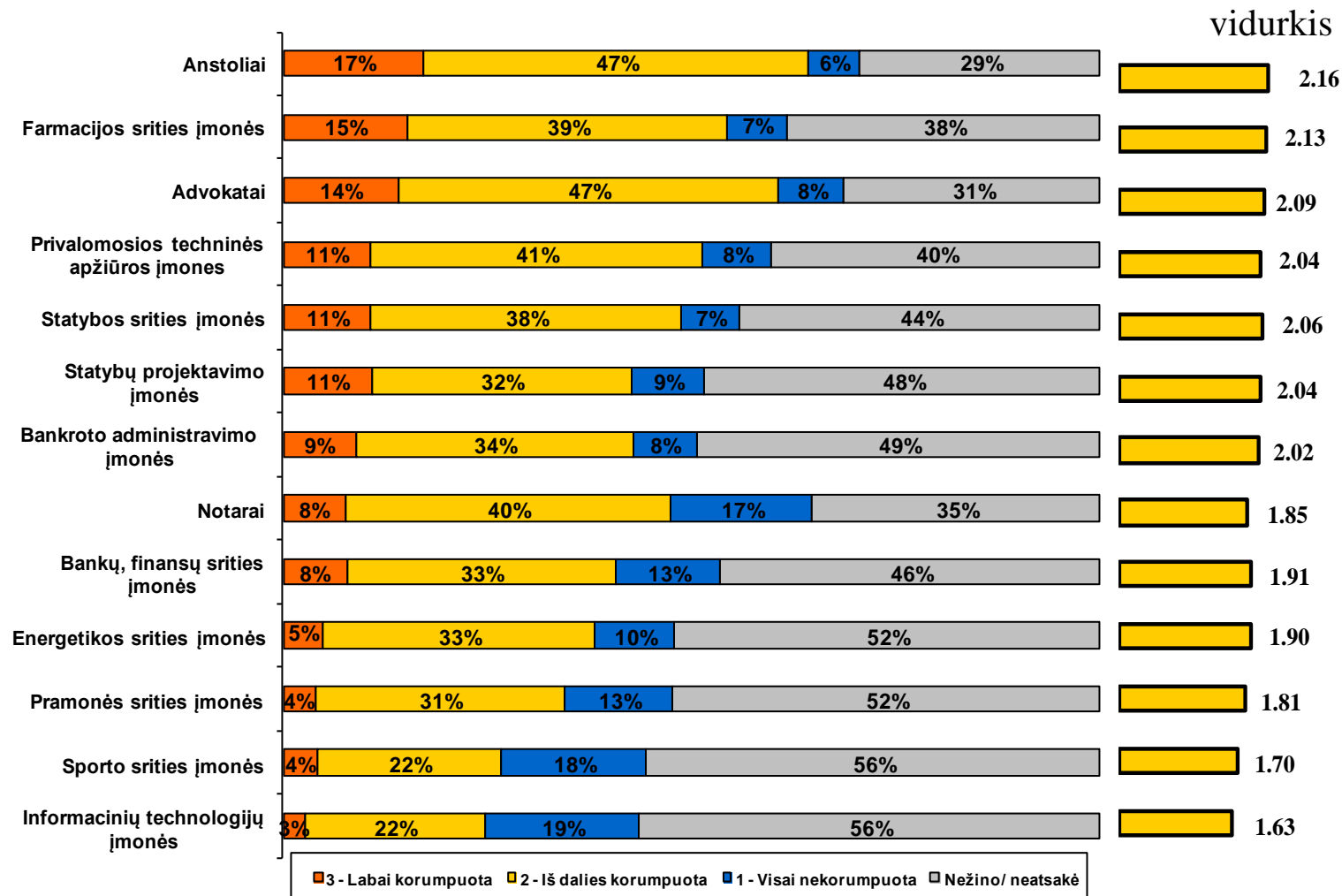

- Kokios valstybės ar savivaldybių valdymo sritys, procesai, teisės aktai, Jūsų vertinimu, išlieka keliančiais didžiausią korupcijos riziką verslui?
- Koks galėtų būti bendradarbiavimo mechanizmas tarp STT ir verslo organizacijų:
  - Antikorupcinio švietimo paskaitos
  - Sričių korupcijos rizikos analizėms, teisės aktų antikorupciniam vertinimui parinkimas
  - Įsitraukimas rengiant antikorupcinio sąmoningumo didinimo renginius

The background of the slide features a close-up, grayscale photograph of a wooden fence. The fence consists of vertical wooden posts and horizontal rails. A teal-colored banner is overlaid horizontally across the middle of the image, containing the title text. The top of the slide is white, and a thin yellow horizontal line is positioned just above the teal banner.

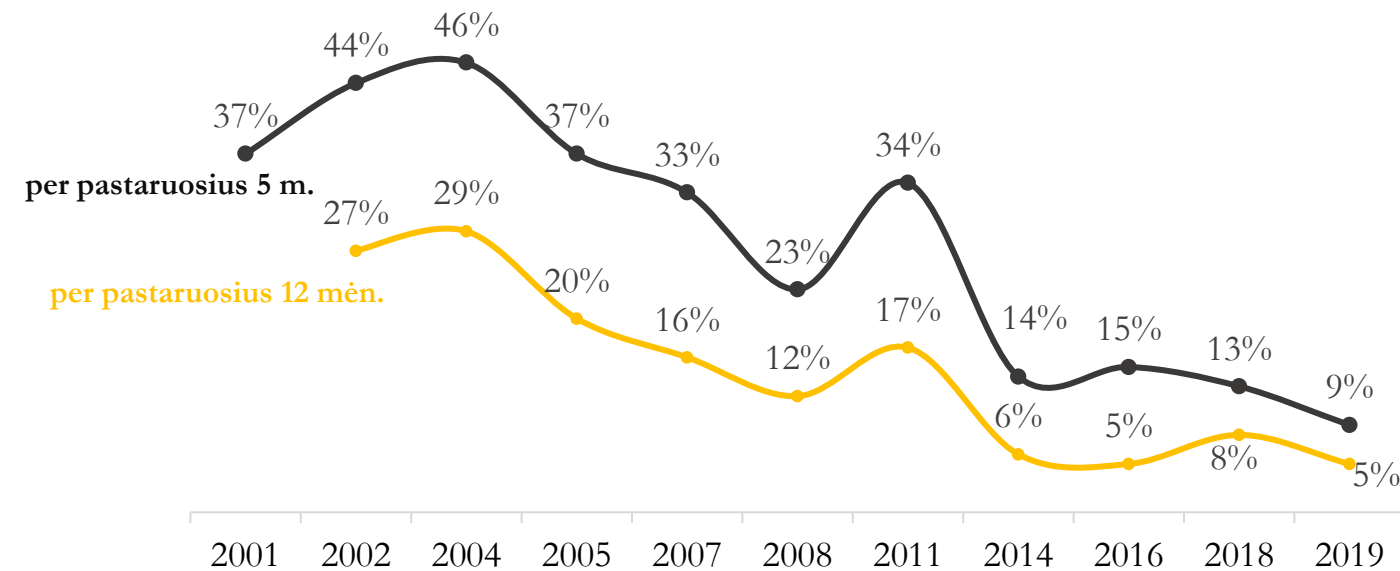
SKAIDRUMAS IR ANTIKORUPCINĒS APLINKOS KŪRIMAS VERSLE

KORUPCIJOS PAPLITIMAS PRIVATAUS SEKTORIAUS ĮMONĖSE

VERSLO KORUPCINĖ PATIRTIS

Davusių kyšių dalis
(2001 m. – 2019 m. duomenys)

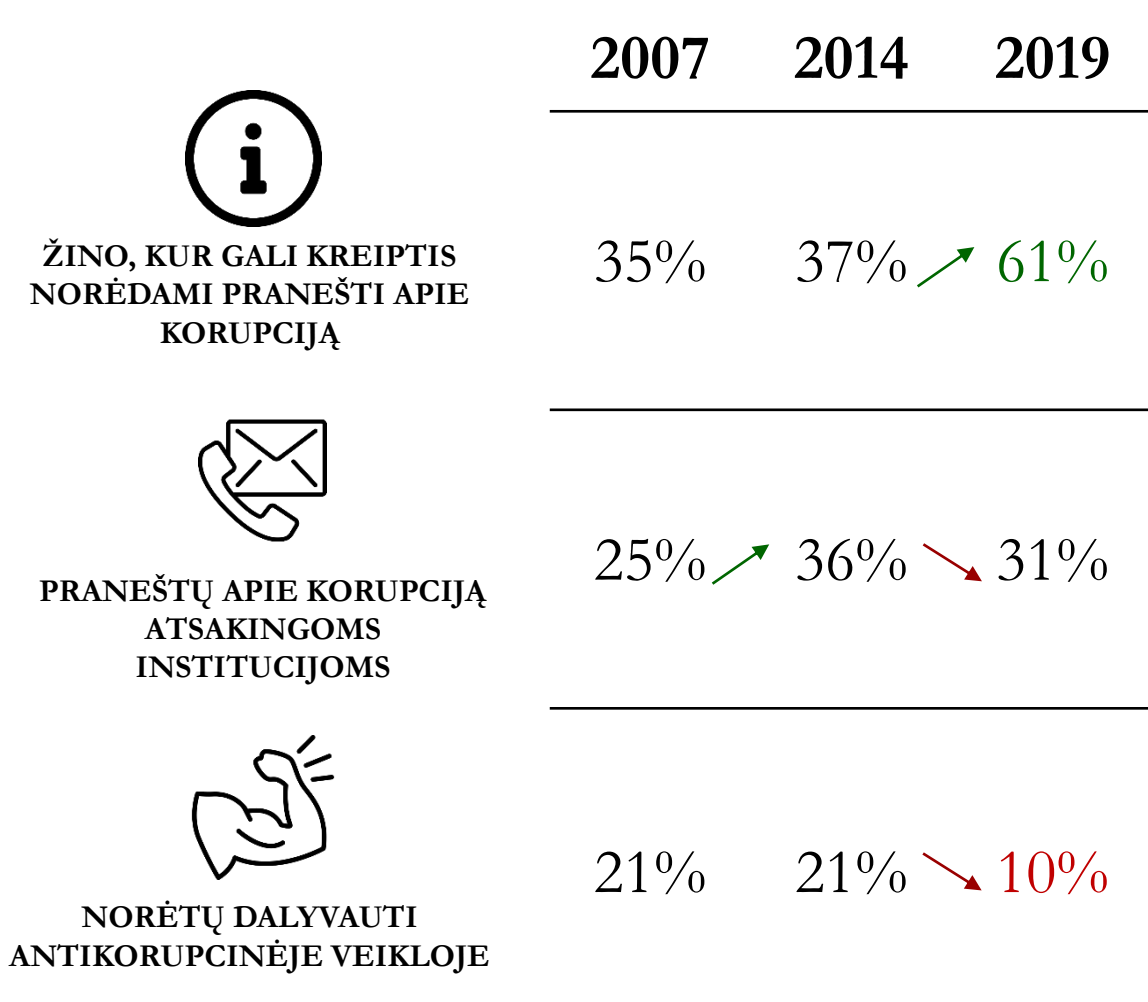

Dalyvaujant viešuosiuose pirkimuose,
susidūrė su (2019 m. duomenys):

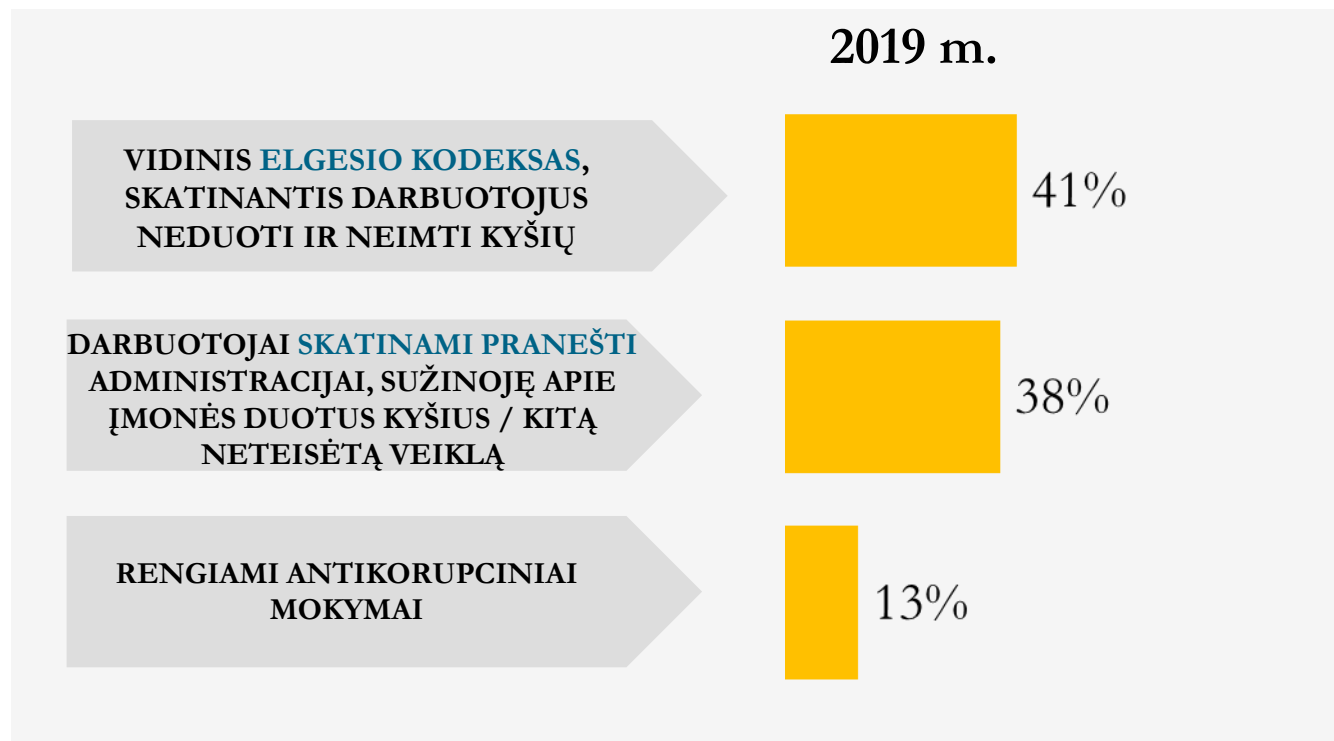

Ar jūsų įmonei dalyvaujant viešuosiuose pirkimuose teko susidurti su šiomis situacijomis? Atsakymas: taip (%).
N=143

VERSLO ANTIKORUPCINIS POTENCIALAS

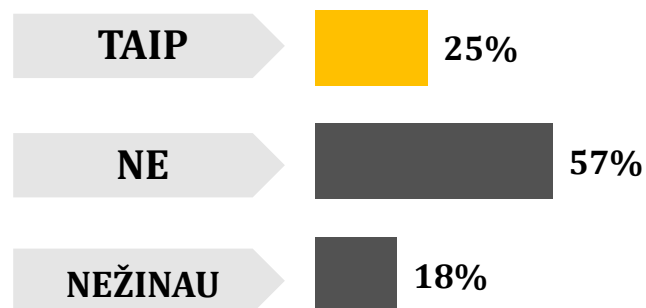

Įmonių taikomos antikorupcinės priemonės

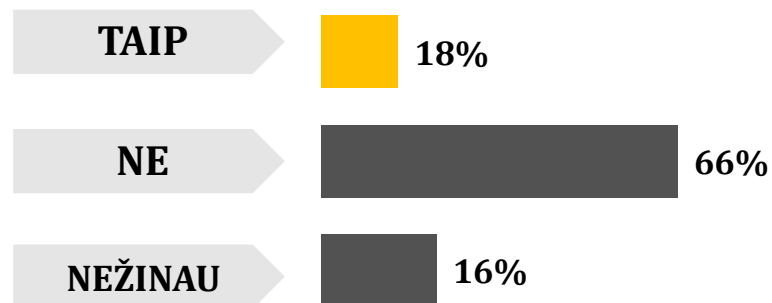

TARPTAUTINIAI VERSLO SANDORIAI

Ar jums teko girdėti apie papirkinėjimo riziką tarptautiniuose verslo sandoriuose?

Ar jūs girdėjote apie priemones, kurios yra vykdomos mūsų valstybėje kovojant su tarptautiniu papirkinėjimu?

KORUPCIJOS PREVENCIJOS ĮSTATYMO PROJEKTAS

PRIVATAUS SEKTORIAUS ĮTRAUKIMAS

- Privataus sektoriaus subjektų dalyvavimas kuriant korupcijai atsparią aplinką grindžiamas šių subjektų **savanoriškumu** ir **geranorišku bendradarbiavimu**
- **Jokių privalomų** nuostatų, poveikio priemonių ir administracinės naštos
- Valstybė **sudaro sąlygas** dalyvauti valstybės valdymo procesuose ir vykdyti visuomeninę kontrolę
- Remiant privataus sektoriaus subjektus **gali būti atsižvelgiama** į jų korupcijos rizikos valdymą efektyvumą

KORUPCIJOS PREVENCIJOS ĮSTATYMO PROJEKTAS

Korupcijos prevencijos srities
profesionalų tinklas

TARPTAUTINIAI ĮSIPAREIGOJIMAI

- **EBPO Darbo grupės dėl kovos su užsienio valstybių pareigūnų papirkinėjimu tarptautiniuose verslo sandoriuose 2 etapo vertinimo rekomendacijų įgyvendinimo planas**
  - Rekomendacija 1 (a): skatinti įstaigas, dirbančias su Lietuvos verslu, ypač su VVI ir MVI, dėti daugiau pastangų stiprinant informuotumą apie užsienio valstybės pareigūnų papirkimą
  - Rekomendacija 1 (b): užtikrinti, kad STT, verslo organizacijos ir NVO ir toliau dėtų pastangas stiprinti informuotumą bei stebėtų ir vertintų jų poveikį užsienio valstybės pareigūnų papirkimo prevencijai ir atskleidimui
- **Nacionalinis verslo ir žmogaus teisių 2020 – 2024 metų planas, įgyvendinantis Jungtinių Tautų pagrindinius principus dėl verslo ir žmogaus teisių bei kitus tarptautinius įsipareigojimus**

EBPO KONVENCIJA DĖL KOVOS SU UŽSIENIO PAREIGŪNŲ PAPIRKIMU SUDARANT TARPTAUTINIUS VERSLO SANDORIOUS

- Konvencija reikalauja valstybes numatyti griežtą atsakomybę šalies įmonėms, kurios vystydamos verslą užsienio valstybėse tiesiogiai ar per tarpininkus duoda kyšius užsienio pareigūnams.
- Konvencijos tikslas – užkirsti kelią korupcijos eksportui į užsienio valstybes, ypač tais atvejais, kai labiau išsivysčiusios valstybės bando nesąžiningais būdais įeiti į trečiųjų šalių rinką ar laimėti sandorius.
- Konvenciją lydinčios EBPO rekomendacijos numato, kad valstybės narės skatintų verslo įmones diegti veiksmingas vidaus kontrolės, etikos ir atitikties priemones, o **verslo organizacijos** ragintų ir padėtų tą daryti, ypač mažoms ir vidutinėms įmonėms.

EBPO KONVENCIJA IR REKOMENDACIJA PRIEŠ UŽSIENIO PAREIGŪNŲ PAPIRKIMĄ

- Siaura taikymo apimtis:
  - Įmonės, kurios duoda kyšius užsienio pareigūnams
- Platus priemonių spektras:
  - Prevencija ir žinomumo didinimas
  - Pranešėjų apsauga
  - Priemonės vystomojo bendradarbiavimo srityje
  - Pinigų plovimo prevencija
  - Valstybinės mokesčių inspekcijos vaidmuo
  - Vidaus kontrolės, apskaitos ir audito vaidmuo
  - Baudžiamasis persekiojimas
  - Veiksmingos sankcijos už papirkimą

EBPO GEROSIOS PRAKTIKOS VADOVAS (I)

- **2009 m. Rekomendacijos priedas bendrovėms ir verslo organizacijoms**
- **Rekomenduojamos gerosios praktikos:**
  - Stipri, aiškiai išreikšta ir matoma **įmonės vadovybės parama** vidaus kontrolės, etikos ir atitikties priemonėms
  - Aiškiai suformuluota ir matoma įmonės **antikorupcinė politika**
  - Pakankamai **nepriklausomas** vyresnis pareigūnas, atsakingas už vidaus kontrolės, etikos ir atitikties priemonių vykdymo priežiūrą
  - Įmonės **etikos ir atitikties priemonės** turi apimti tokius klausimus kaip: dovanos, svetingumas, pramogos, išlaidos, klientų kelionės, politinių partijų rėmimas, parama ir labdara, smulkūs kyšiai užsienio pareigūnams ir pan.

<https://www.oecd.org/daf/anti-bribery/44884389.pdf>

EBPO GEROSIOS PRAKTIKOS VADOVAS (II)

- Etikos ir atitikties priemonės **verslo partneriams**:
  - Rizikų vertinimas renkantis ir išlaikant verslo partnerius
  - Verslo partnerių informavimas apie įmonės politiką
  - Reikalavimas analogiško įsipareigojimo ir iš verslo partnerio pusės
- Skaidri finansinė atskaitomybė
- Periodinis **antikorupcinis švietimas ir komunikavimas** įmonės darbuotojams, taip pat dukterinėms įmonėms
- **Paskatinimo ir drausminimo priemonės** už etikos ir atitikties reikalavimų vykdymą ar nevykdymą
- Vidaus pranešimų kanalo kūrimas, **pranešėjų apsauga**
- Periodiškas etikos ir atitikties priemonių peržiūrėjimas

EBPO GEROSIOS PRAKTIKOS VADOVAS (III)

Verslo organizacijų ir profesinių asociacijų veiksmai

Verslo organizacijos ir profesinės asociacijos gali vaidinti svarbų vaidmenį padedant bendrovėms, o ypač mažoms ir vidutinėms įmonėms, kuriant veiksmingą vidaus kontrolės, etikos ir atitikties programas ar priemones, reikalingas atgrasinti ir nustatyti užsienio pareigūnų papirkinėjimą. Teikiant tokią paramą gali būti:

- platinama informacija užsienio pareigūnų papirkinėjimo klausimais, įskaitant naujausią medžiagą iš tarptautinių ar regiono forumų, ir suteikiama prieiga prie atitinkamų duomenų bazių
- suteikiama mokymo medžiaga, prevencijos, išsamaus patikrinimo ir kitas atitikties priemonės
- bendro pobūdžio patarimai dėl išsamaus patikrinimo atlikimo
- bendro pobūdžio patarimai dėl atsako reikalavimui ar įkalbinėjimui duoti kyši

INFORMACINIS BUKLETAS APIE EBPO GAIRES

EBPO

OECD

Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (angl. OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development) buvo įkurta 1961 metais. 2018 m. liepos 5 dieną Lietuva tapo pilnateise EBPO nare. 2019 metų pabaigoje organizacijai priklausė 36 valstybės.

Narystės nauda Lietuvai

- Prieiga prie forumo, kuriame sėkmingos bendramintės valstybės diskutuoja svarbiausiais valstybės valdymo klausimais ir dalijasi gerąja patirtimi.
- Lygiateisės vaidmuo kuriant ir priimant tarptautines taisykles įvairiose politikos srityse, kurios turi tiesioginės įtakos Lietuvos raidai.
- Geras valstybės ekonomikos stabilumo ir patikimumo rodiklis bei instrumentas priimti šiuolaikinės aplinkos iššūkius.
- Teigiama įtaka investicijų pritraukimui, tarptautinio skolinimosi kaštams, socialinių ir ekonominių atskirčių mažinimui ir tvariam augimui užtikrinti.

EBPO šūkis – geresnė politika geresniam gyvenimui!

Užsienio pareigūno papirkimas

Sudarant tarptautinius sandorius draudžiama papirkinėti užsienio pareigūnus siekiant patekti į užsienio rinkas ar vykdant kitą komercinę ūkinę veiklą užsienyje.

Pagal EBPO konvenciją dėl kovos su užsienio pareigūnų papirkimu sudarant tarptautinius verslo sandorius užsienio pareigūno papirkimas

„kai bet koks asmuo, siekdamas gauti su verslu susijusios nepelnytos naudos arba išlaikyti jau įgytą naudą užsiimant tarptautiniu verslu, tiesiogiai ar per tarpininkus tyčia siūlo, žada duoti ar duoda bet kokią nepagrįstą piniginių ar kitokį atlygį užsienio pareigūnui kaip užmokestį jam asmeniškai arba trečiajam šaliai už pareigūno veikimą ar neveikimą einant oficialias pareigas“.

Konvencija laikoma vienu svarbiausių kovos su korupcija įrankių pasaulyje, kadangi ją pasirašiusioms šalims (44) priklauso 66% pasaulio eksporto rinkos ir virš 80% bendrų užsienio tiesioginių investicijų srautų.

Konvencija nustato:

- Pareigą valstybėms narėms kovoti su užsienio pareigūnų papirkinėjimu.
- Prievartos priemonių taikymą fiziniams ir juridiniams asmenims už užsienio pareigūnų papirkinėjimą.
- Tarptautinį bendradarbiavimą kovojant su korupcija.

Užsienio pareigūnų papirkimo atvejus pagal kompetenciją tiria Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba (STT).

Plačiau: www.oecd.org/corruption/anti-bribery

Tikslinės grupės

1. Verslo atstovų vaidmuo

Įsivertinti:

- Ar sandoris atitinka įmonės vertybes?
- Ar dėl sandorio nenukentės įmonės reputacija?
- Ar įmonės pasirinkti partneriai/tarpininkai užsienyje yra patikimi ir skaidrūs?
- Ar įmonė pasirengusi priimti atsakomybę už savo ir savo partnerių/tarpininkų užsienyje veiksmus?
- Ar aš pasirengęs (-usi) priimti atsakomybę už savo veiksmus?

2. Verslo organizacijų vaidmuo

- Skleisti informaciją apie draudimą papirkinėti užsienyje;
- Skleisti informaciją, rengti mokymus įmonės korupcijos prevencijos, rizikų vertinimo ir kitais atitiktis klausimais;
- Teikti konsultacijas dėl atsparumo korupcijai ir kitoms neteisėtoms praktikoms vystant verslą sudėtinguose regionuose;

3. Diplomatinė atstovybių vaidmuo

- Informuoti ir didinti Lietuvos verslo atstovų antikorporcinį sąmoningumą;
- Skatinti Lietuvos verslo atstovus vystyti skaidrų verslą;
- Teikti informaciją STT apie užsienyje paaiškėjusius korupcijos atvejus, kuriuose minimi Lietuvos verslo atstovai;

4. Valstybės institucijų, susiduriančių su užsienyje veikiančiomis Lietuvos įmonėmis vaidmuo

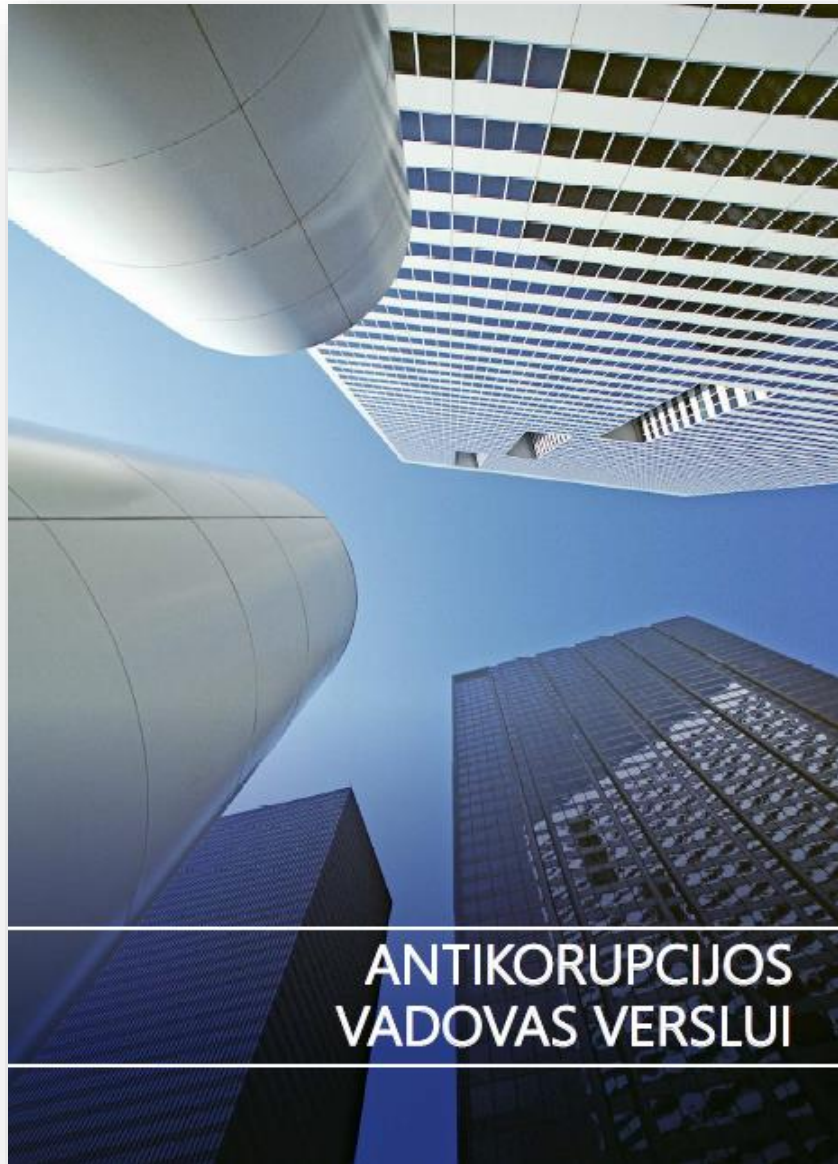
- Skleisti informaciją ir didinti žinomumą apie draudimą papirkinėti užsienyje;
- Skatinti įmones diegti korupcijos prevencijos priemones;
- Informuoti įmones apie teisinį reglamentavimą ir atsakomybę už korupciją;
- Atpažinti korupcijos, pinigų plovimo, apgaulingos apskaitos požymius;
- Teikti informaciją STT apie pastebėtus korupcijos atvejus.

Daugiau informacijos apie korupcijos prevenciją ir skaidraus verslo vystymą galite rasti antikorporcinės aplinkos kūrimo vadovuose **viešajam sektoriui ir verslui.**

Skatinkime sąžiningą verslą. Apie korupciją pranešk:

Elektroniniu paštu pranesk@stt.lt; Mobilioji programėlė „Pranešk STT“
Karštąja linija (8 5) 266 3333; Interneto svetainėje www.stt.lt.

METODINĖS PAGALBOS PRIEMONĖS

LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲ TYRIMŲ TARNYBA

PAGRINDINĖS KORUPCIJOS RIZIKOS SAVIVALDYBIŲ VALDOMŲ ĮMONIŲ VEIKLOJE

*Korupcijos rizikos analizėse ir kituose tyrimuose nustatytų korupcijos rizikų
apžvalga*

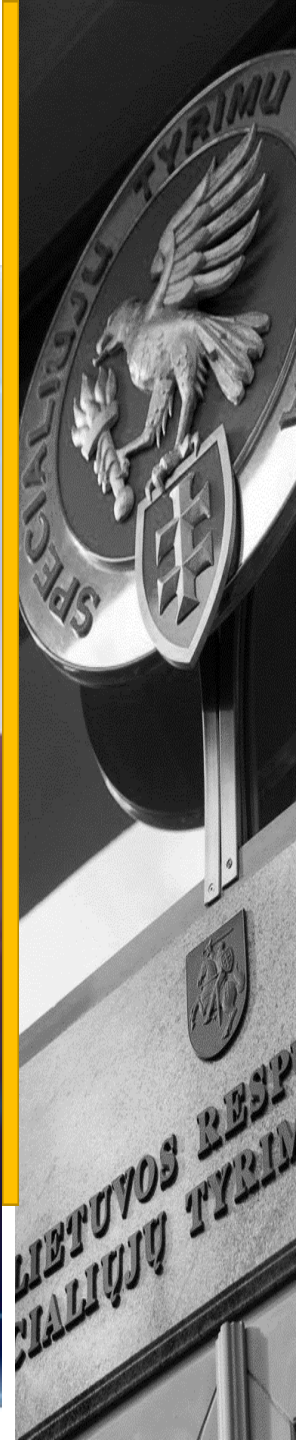
Vilnius
2019

GEROJI PRAKTIKA

STT analizavo viešai skelbiamas įmonių antikorupcines politikas, atsižvelgė į įmonių atvirumą, skiriamą dėmesį korupcijos prevencijai bei antikorupcinių standartų turinį bei atrinko po keletą gerųjų praktinių pavyzdžių valstybės valdomose įmonėse, savivaldybių valdomose įmonėse ir privačiame versle

- AB „Linus Agro Group“ Antikybšininkavimo ir antikorupcijos politika
- UAB „Circle K Lietuva“ Etikos kodeksas
- AB „Telia Lietuva“ Etikos ir elgesio kodeksas, Tiekėjų etikos kodeksas
- UAB „JTI Baltic“ (Japan Tobacco Groups) Elgesio kodeksas, Tiekėjų standartai

DISKUSIJA

- Kaip verslas galėtų ugdyti tarpusavio nepakantumą korupcijai?
- Kokiomis priemonėmis galima būtų veiksmingai paskatinti verslą diegti gerosios valdysenos, skaidrumo ir antikoruacijos standartus?
- Kaip užtikrinti, kad verslas užsienyje būtų vystomas be korupcijos?
- Kaip pamatuoti skaidrumo ir antikoruacinių priemonių naudą verslui?
- Idėja – siūlymas verslo organizacijoms rengti antikoruacinius renginius savo nariams. Turinys – gerieji praktiniai pavyzdžiai, mokslininkų, atsakingų institucijų išvalgos.
Pavyzdys: kasmetiniai Olandijos prekybos rūmų renginiai (*International Chamber of Commerce, ICC Conference on Anti-corruption and Integrity*)

AČIŪ UŽ DĖMESĮ

www.facebook.com/LRSTT

www.linkedin.com/STT

www.instagram.com/LRSTT

Mobilioji programėlė „Pranešk STT“